

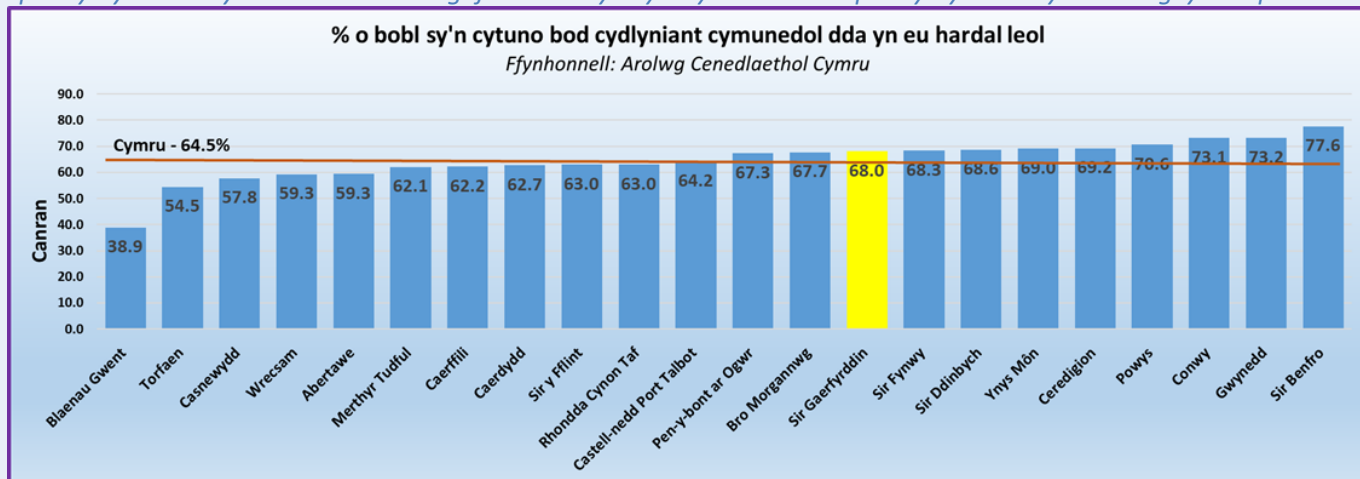


Amcan Llesiant 8

Byw'n Dda/Heneiddio'n Dda - Cefnogi cysylltiadau da gyda ffrindiau, teulu a chymunedau mwy diogel

Canlyniadau'r Arolwg Ymdeimlad o Gymuned wedi gostwng ychydig yn Sir Gaerfyrddin o 68.6% i 68.0%

Mae'r 'Ymdeimlad o Gymuned' yn deillio o dri chwestiwn; Mae pobl yn teimlo eu bod yn perthyn i'w hardal leol; Mae pobl yn yr ardal sy'n dod o wahanol gefndiroedd yn cyd-dynnu ac mae pobl yn yr ardal yn trin ei gilydd â pharch'.



Er gwaethaf canlyniad gwaeth, rydym yn symud lan o'r 13eg safle i'r 9fed safle yng Nghymru.

Pam mae'r Amcan Llesiant hwn yn bwysig

- Mae diogelwch a theimlad o berthyn yn bwysig i lesiant personol ac mae rhagor o bobl bellach yn gwerthfawrogi pwysigrwydd caredigrwydd a bod yn rhan o gymuned.
- Cymuned gydlynus yw un lle mae pobl o wahanol gefndiroedd yn rhannu perthnasoedd cadarnhaol, yn teimlo'n ddiogel yn eu cymdogaeth, ac yn parchu ei gilydd a rhannu'r un gwerthoedd.
- [Mae Cydnerthedd Cymunedol](#) hefyd yn hanfodol er mwyn galluogi cymunedau i ymateb i sefyllfaoedd andwyol, eu gwrthsefyll a'u hadfer. Mae argyfwng COVID-19 wedi dangos beth gellir ei gyflawni pan fo cymunedau'n gweithio gyda'i gilydd.



Pa mor dda ydym yn gwneud (a sut ydym yn gwybod)? ① Ffynonellau tystiolaeth

Mesurau Llwyddiant / Egluro'r Canlyniadau

68% o bobl ag ymdeimlad o

gymuned

(9^{fed} uchaf yng Nghymru)

68.6% (13^{eg}) yn flaenorol

Ffynhonnell: Arolwg Cenedlaethol Cymru



66.7% o bobl yn teimlo'n

ddiogel

74.6% o'r blaen

11^{eg} uchaf yng Nghymru

Ffynhonnell: Arolwg Cenedlaethol Cymru



Ymdeimlad o gymuned

- Yn ôl [Arolwg Cenedlaethol Cymru](#) 2021/22, teimlai 68.0% o'r cyfranogwyr 'Ymdeimlad o Gymuned', sydd ychydig yn llai na'r canlyniad blaenorol o 68.6%. Deilliodd y canlyniad hwn o dri chwestiwn: Mae pobl yn teimlo eu bod yn perthyn i'w hardal leol; Mae pobl yn yr ardal sy'n dod o wahanol gefndiroedd yn cyd-dynnu ac mae pobl yn yr ardal yn trin ei gilydd â pharch. Er y dirywiad bach, o gymharu â chanlyniadau eraill yng Nghymru, rydym wedi symud o'r 13eg safle i'r 9fed safle.
- Dangosodd ymgynghoriad diweddar yn 2020 (fel rhan o [Asesiad Llesiant](#) Sir Gâr) gyda chynrychiolwyr o nifer o sectorau'r gymuned, fod y farn gyffredinol yn gadarnhaol am gydlyniant cymunedol ar hyn o bryd yng

Nghanolbarth a De-orllewin Cymru. Cynhaliwyd grwpiau ffocws gyda chymunedau Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig; dinasyddion (di-Gymreig) yr UE, cymunedau gwledig ac ynysig, siaradwyr Cymraeg iaith gyntaf, Cymunedau Sipsiwn / Teithwyr, Ffoaduriaid Syriaidd, pobl LGBTQ+, pobl anabl a/neu bobl sydd â chyflyrau iechyd a phobl ifanc. **Dywedodd 77% o'r rhai gafodd eu cyfwrdd fod cydlyniant cymunedol yn dda.** Cydnabuwyd bod potensial i wella a bod yna "densiynau" neu "broblemau" canfyddedig.

Teimlo'n Ddiogel

- Yn ôl [Arolwg Cenedlaethol Cymru 2021/22](#), mae nifer y cyfranogwyr sy'n teimlo'n ddiogel wedi gostwng o **74.6% i 66.7%**, ond yn aros ychydig yn uwch na chyfartaledd Cymru o 66%. I gymharu, rydym wedi symud o'r 6^{ed} safle i'r 11^{eg} safle. Deilliodd y canlyniad hwn o dri chwestiwn: *pobl yn teimlo'n ddiogel gartref; cerdded yn yr ardal leol; ac wrth deithio yn y tywyllwch.*
- Fel rhan o waith ymgynghori Asesiad Llesiant Sir Gaerfyrddin, roedd ein trigolion Du, Asiaidd, a Lleiafrifoedd Ethnig yr un mor bryderus ynghylch bygythiadau eithafiaeth, rhagfarn a throseddau casineb. **O ran cydlyniant cymunedol, nododd ein cymuned Lesbiaidd, Hoyw, Deurywiol a Thrawsryweddol bryder ynghylch adnoddau cymunedol yn cau, rhagfarn a diffyg buddsoddiad yn eu cymuned leol.** Mynegi pryder am driniaeth annheg a rhoi gwybod am drosedd casineb oedd y ddau beth mwyaf byddai trigolion Sir Gaerfyrddin yn ystyried eu gwneud i helpu i wneud pethau'n decach i bawb yn eu cymuned pan ofynnwyd iddyn nhw fel rhan o Arolwg Llesiant 2021.

Cynnydd ar y camau rydym yn eu cymryd i gyflawni'r Amcan Llesiant hwn

Datblygu a gweithredu sut ydym yn darparu gwybodaeth, cyngor a chymorth.

- Rydym yn parhau i weithio mewn partneriaeth â Llesiant Delta fel ein Un Pwynt Mynediad i iechyd cymunedol a gofal cymdeithasol. Drwy arbenigedd y tîm Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth, lle bo modd, rydym yn cefnogi pobl drwy roi iddynt wybodaeth a chynghor heb fod angen eu cyfeirio at asesiad parhaus ffurfiol. Yn 2021/22, ar gyfartaledd, datryswyd 25% o'r ymholiadau yn y cam gwybodaeth a chynghor heb yr angen am gymorth statudol pellach.
- Rydym wedi cryfhau rôl Llesiant Delta yn ein hysbytai, ac erbyn hyn mae gennym Swyddogion Llesiant yn gweithio ar y wardiau sy'n gweithredu fel y cyswllt rhwng iechyd a gofal cymdeithasol i gynorthwyo rhyddhau cleifion yn amserol o'r ysbyty.

Mwy o gydlyniant cymunedol

- !** Yn 2019 cynhaliodd y Pwyllgor Craffu - Iechyd a Gofal Cymdeithasol **Adolygiad Gorchwyl a Gorffen o Unigrwydd**, a gyflwynodd argymhellion i'r Cyngor eu hystyried. Yng ngoleuni'r argymhellion hyn, mae cynlluniau ar y gweill i benodi Uwch-reolwr ar gyfer Atal a hefyd Strategaeth Atal a Chynllun Gweithredu traws-boblogaeth. Un o brif bileri'r cynllun hwn fydd Unigrwydd a mynd i'r afael ag unrhyw fylchau a nodir i helpu'r boblogaeth ehangach i deimlo'n fwy cynwysedig yn gymdeithasol.
- Mae'r strategaeth dementia ranbarthol bellach yn ei drafft terfynol ac yn aros i gael ei chymeradwyo'n swyddogol gan y partneriaid ranbarthol. Mae'r Grŵp Llywio Dementia ranbarthol yn cwrdd yn rheolaidd ac yn datblygu pob agwedd ar ffrydiau gwaith cyllid dementia. Mae Cydgysylltydd Strategaeth Dementia ranbarthol yn cael ei recriwtio ar hyn o bryd a bydd yn ei swydd cyn hir. Rydym yn gweithio tuag at ailagor gwasanaethau dydd gan gynnwys cleientiaid dementia.
- Mae llacio cyfyngiadau COVID-19 wedi arwain at gynnydd mawr mewn ymholiadau gan ystod eang o drefnwyr digwyddiadau - rhai cymunedol sy'n ceisio ailsefydlu digwyddiadau blynyddol a ganslwyd oherwydd y Pandemig, yn ogystal â rhai mwy masnachol sy'n ceisio creu brandiau newydd neu'r rhai sy'n ceisio aildechrau digwyddiad blaenorol.

Effaith COVID-19 ar iechyd meddwl a llesiant ein poblogaeth a gwynnwch cymunedol

- Mae astudiaeth ddichonoldeb yn cael ei chynnal yn Tyisha ar gyfer sefydlu Hwb Cymunedol. Ar sail yr astudiaeth ddichonoldeb, bydd cynllun busnes yn cael ei ddatblygu. Mae Hyfforddiant Datblygu Cymunedol sy'n seiliedig ar Asedau wedi'i gynllunio ar gyfer trigolion, swyddogion, a grwpiau lleol. Mae llawer iawn o weithgareddau cymunedol wedi cael eu cynnal drwy gydol y flwyddyn i ddatblygu perthnasoedd cymunedol cadarnhaol fel casglu sbwriel, sesiynau a digwyddiadau chwarae, sesiynau chwarae creadigol ar gyfer rhieni a phrosiectau garddio.

- ☉ Mae mentrau Hwyl yr Haf a Gaeaf Llawn Lles wedi cael eu darparu'n llwyddiannus drwy gyllid gan Lywodraeth Cymru i wardiau allweddol ar draws y sir. Cafodd mentrau wedi'u targedu eu cyflawni mewn partneriaeth ag asiantaethau fel y Comisiynydd Heddlu a Throseddau, CYCA, *Inspire Recruitment* a'r Scarlets er mwyn cael Plant a Phobl Ifanc i ailddechrau gwneud gweithgareddau corfforol. Roedd y cyllid yn ysgogydd i greu mentrau a phartneriaethau newydd a fydd yn ffurfio rhan o'n gwasanaeth wrth symud ymlaen.
- ☉ Cafodd pobl dros 60 oed yn Sir Gaerfyrddin fwy o opsiynau i fwynhau ymarfer corff wrth i'r wlad adfer ar ôl y pandemig, fel rhan o fuddsoddiad o £1m gan Lywodraeth Cymru. Mewn ymgyrch i leihau anghydraddoldebau iechyd ac unigedd cymdeithasol fel rhan o Gynllun Gweithredu Pwysau Iach, Cymru Iach 2020-22 Llywodraeth Cymru, cafodd yr arian a ddyrannwyd i Chwaraeon Cymru ei rannu ymhlith y 22 awdurdod lleol, i'w ddefnyddio ar brosiectau. Roedd oedolion 60+ oed yn gallu cael mynediad at sesiynau chwaraeon a gweithgarwch corfforol am ddim ac am bris gostyngol mewn cyfleusterau ac yn y gymuned
- ☉ Fel rhan o Becyn Achub Chwaraeon Cymru cynhaliwyd nifer o weithdai a gweminarau gyda chlybiau cymunedol ar draws y Sir i gefnogi cynlluniau i adfer a datblygu clybiau, yn gysylltiedig ag adferiad Covid. Bu Swyddogion Cymunedau Actif yn cefnogi clybiau i recriwtio a hyfforddi gwirfoddolwyr, gan ehangu eu grwpiau oedran, asesiadau risg a phrotocolau dychwelyd i chwarae yn ogystal â chynigion ariannu a gefnogir.
- ☉ Gwobrau Chwaraeon Actif Sir Gâr yw un o'r seremonïau gwobrwyd mwyaf yn y sir, ac maent yn cydnabod ac yn dathlu llwyddiannau a chyfraniadau chwaraeon drwy gydol y flwyddyn. Yn absenoldeb seremoni yn 2021 oherwydd y Pandemig, roedd Ionawr 2022 yn gyfle i fyfyrwyr ar y 2 flynedd ddiwethaf, ac er gwaetha'r pandemig, dathlu llwyddiannau enfawr gan athletwyr unigol a thimau. Derbyniwyd enwebiadau gan Glybiau Chwaraeon, unigolion a Chynghorwyr Lleol, ar gyfer gwobrau am gymryd rhan, fel Chwaraewr y Flwyddyn a Chwaraewraig Ifanc, yn ogystal â gwobrau i'r rhai na all chwaraeon ddigwydd hebddynt megis Gwirfoddolwr y Flwyddyn a Hyfforddwr y Flwyddyn.

Cefnogi Cymunedau Mwy Diogel

- ☉ Mae'r pandemig wedi rhoi cyfleoedd i droseddwr fanteisio ar bobl a allai fod yn fwy agored i ddulliau twyllodrus oherwydd y cyfnod clo/gwarchod ac ynysu rhag rhwydweithiau cymorth. Unwaith eto mae cynnydd cyffredinol wedi bod yn nifer yr achosion o dwyll y rhoddir gwybod amdanynt yn genedlaethol, ac yn ôl Swyddfa Ystadegau Gwladol bu 5 miliwn o droseddau twyll yn y flwyddyn ddaeth i ben ym mis Mehefin 2021, sef cynnydd o 32% o gymharu â'r flwyddyn ddaeth i ben ym mis Mehefin 2019. Mae Dyfeisiau Blocio Galwadau Niwsans trueCall© Nuisance, sydd wedi'u gosod mewn cartrefi preswyl i bobl oedrannus ac agored i niwed yn y sir, wedi blocio 15,831 o alwadau niwsans yn 2021/22. Yn seiliedig ar ddeallusrwydd cenedlaethol nodwyd bod 4,340 o'r galwadau hynny o rifau a ddefnyddiwyd gan droseddwr hysbys.
- ☉ Mae system rybuddio arloesol *Seraphimbeta*©, a ddatblygwyd yn sgil y pandemig i roi gwybod i swyddogion yr awdurdod pryd roedd defnyddiwr trueCall yn cael nifer fawr o alwadau gan dwyllwyr tybiedig, wedi creu 94 o rybuddion lefel uchel am y flwyddyn 2021/22 (cynnydd o 28 ers y flwyddyn flaenorol). Mae'r rhybuddion wedi arwain at alwadau lles ac ymyrraeth gan swyddogion i atal pobl sy'n agored i niwed rhag cael eu twyllo dros y ffôn. Mae'r cyllid a sicrhawyd i gynyddu nifer y dyfeisiau blocio galwadau o 220 wedi'i ddefnyddio i brynu 500 o ddyfeisiau blocio eraill ac mae'r rhain yn cael eu defnyddio ar hyn o bryd gyda phartneriaid yr awdurdod, Llesiant Delta. Yn seiliedig ar niferoedd y galwadau niwsans ar gyfartaledd, rydym yn rhagweld bydd y potensial gan ein holl ddyfeisiau, at ei gilydd, i flocio tua 83,000 o alwadau niwsans yn Sir Gaerfyrddin yn flynyddol. Mae'r gwaith hwn yn cael ei arwain gan Safonau Masnach.
- ☉ Yn ystod Wythnos Ymwybyddiaeth o Droseddau Casineb, helpodd y tîm Cydlyniant Cymunedol i gydlyn calendr rhanbarthol o ddigwyddiadau, gan gasglu cynnwys oddi wrth bartneriaid sy'n cynnwys Cymorth i Ddiodefwyr, Heddlu Dyfed-Powys, Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throseddau, Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda a Chyngor Hil Cymru. Arweiniodd y tîm cydlyniant ar nifer o brosiectau yn ystod yr wythnos honno a thrwy gydol y flwyddyn gan gynnwys:
 - Prosiect ar y cyd â Chymorth i Ddiodefwyr a chlybiau ieuenctid lle mae pobl ifanc yn dylunio crys-T, gan ganolbwyntio ar amrywiaeth a chynhwysiant.
 - Gweithdy Troseddau Casineb Ar-lein yn mynd i'r afael â'r materion sy'n ymwneud â throseddau casineb a chyfryngau cymdeithasol.
 - Cyfres o ddigwyddiadau Ymwybyddiaeth o Droseddau Casineb ar-lein, mewn cydweithrediad â Chymorth i Ddiodefwyr.

— Hyrwyddo ffilm Ymwybyddiaeth o Droseddau Casineb Cydlyniant Cymunedol

Arweiniodd y tîm ar nifer o gyfleoedd hyfforddi i weithwyr proffesiynol gan gynnwys cyfres o sesiynau sy'n canolbwyntio ar Ymwybyddiaeth o weithgarwch Asgell Dde a Gwrth-naratif ac Incel.

- Cynhaliodd y tîm Cydlyniant Cymunedol gronfa Grantiau Bach ar draws y rhanbarth i annog grwpiau a sefydliadau cymunedol i wneud cais am arian. Cynhaliwyd nifer o brosiectau llwyddiannus ar draws Sir Gaerfyrddin gan gynnwys:

- *Queering Wales. Representation as a means to inclusion - On your face collective*: Platform LGBTQ+ yw On your face i roi sylw blaenllaw i elfennau *queer* creadigol Cymru. Bu i'r tîm Cydlyniant gyllido digwyddiad yn Y Ganolfan Magu yng Nghaerfyrddin a bydd yn cynnwys arddangosfa gan amrywiol artistiaid, cerddoriaeth fyw, gweithdai, sgysiau, meic agored a stondin fwyd. Byddai'r arddangosfa'n para hyd at 3 wythnos ond byddai'r digwyddiad rhwng 10 ac 8 ar y diwrnod agoriadol.
- *Future Proof, the Well Together Community - Create Me Happy / Rivki Rose Training*: Mae'r prosiect yn cyfuno dau weithdy ar-lein i ofalwyr, er mwyn gwella gwytnwch unigol a chymunedol trwy Hyrwyddwyr Cymunedol Hunan-eiriolaeth / Dinasyddiaeth Weithredol. Cafodd y gweithdai eu cyflwyno i goffáu Diwrnod Hawliau Gofalwyr a Diwrnod Rhyngwladol pobl anabl.
- *Spoken Word Saturday, Community Connectivity Events - People Speak Up*: roedd y prosiect yn cynnwys 5 digwyddiad cysylltedd cymunedol digidol / wyneb yn wyneb llafar dwyieithog yn Y Ffwrnes Fach (hen Gapel Seion) yn Llanelli. Roedd y digwyddiadau'n gyfle i'r gymuned rannu eu straeon eu hunain a phrofiadau personol o orthrwm, datgysylltiad, unigrwydd, ac ymatebion ar ôl COVID-19. Roedd gan y digwyddiadau amseroedd sgwrsio cymunedol agored hefyd a oedd yn gyfle i unigolion sgwrsio, rhannu, a gwrandao dros gacen a phaned. Yn y digwyddiad cyntaf, cafodd y storiwr Phil Okwedy gyfle i rannu ei stori am ei dras Nigeria, cael ei fagu mewn cartref plant, a sut mae'n teimlo i fod yn ddyn du sy'n byw yng Nghymru.

Oes unrhyw un ar ei ennill?

ENILLYDD GWIRFODDOLWR CHWARAEON IFANC

Cadw'r tîm yn hyfforddi gyda'i gilydd eto yn ddiogel

Joshua Edwards enillodd y wobr Gwirfoddolwr Chwaraeon Ifanc am ei rôl yng Nghlwb Pêl-droed Tref Caerfyrddin. Mae Joshua wedi bod yn rhan allweddol o'r clwb ers blyneddau lawer. Pan oedd Josh yn 16 oed, fe sefydlodd grŵp pêl-droed cerdded ar gyfer pobl dros 50 oed yn yr ardal gan greu rhagor o gyfleoedd i bobl gymryd rhan.

Yn ystod y pandemig, fe wnaeth Josh yn siŵr fod yr holl asesiadau risg a gweithdrefnau ar waith er mwyn i'r tîm barhau i hyfforddi'n hyderus a dod yn weithgar yn gymdeithasol eto mewn modd diogel. Mae Josh hefyd wedi ymgymryd â rôl rheolwr carfan datblygu Cymru a hyfforddwr ar gyfer grŵp oedran dynion.'



Beth a sut gallwn ni wneud yn well

Ein cynllun gweithredu i gyflawni'r amcan hwn

Cyf	Camau Gweithredu a Mesurau	Dyddiad/ Targed	Perchennog/ Swyddog Cyfrifol
A	Datblygu a gweithredu sut ydym yn darparu gwybodaeth, cyngor a chymorth		
1	Gweithredu gofynion y Diogeliadau Amddiffyn Rhyddid newydd yn unol â deddfwriaeth (16124)	Mawrth 2022	Avril Bracey
2	Byddwn yn sicrhau ein bod yn ymateb i bryderon diogelu oedolion yn unol â'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Rhan 7) a chanllawiau statudol sy'n datblygu. (16125)	Mawrth 2023	Avril Bracey
3	Byddwn ni'n datblygu cytundeb ffurfiol rhwng yr Awdurdod Lleol a'r Bwrdd Iechyd, yn amlinellu cyfrifoldebau cyfunol tra'n cytuno ar strwythur staffio newydd mewn Gwasanaethau Integredig i gefnogi ein dull o ddatblygu cymunedau cryf, helpu pobl i helpu eu hunain a darparu cymorth pan fydd ei angen. (15101)	Rhagfyr 22	Alex Williams
B	Mwy o Gydlyniant Cymunedol		
1	Cyhoeddi Strategaeth a Chynllun Gweithredu Atal traws-boblogaeth, ac un o'r pileri allweddol fydd mynd i'r afael ag unigrwydd. (15101)	Mawrth 2023	Alex Williams
2	Byddwn yn parhau i ddatblygu dull mwy strategol o gryfhau a datblygu'r rhwydwaith ataliol o wasanaethau ac adeiladu gwytnwch cymunedol, yn enwedig mewn perthynas â'r trydydd sector, cefnogaeth sy'n gysylltiedig â thai a'r gymuned ehangach, gan gynnwys gofalwyr. (15083)	Mawrth 2023	Alison Watkins
C	Iechyd Meddwl a Gwytnwch		
1	Gweler Amcan Llesiant 7 Cam C1	Amherthnasol	Amherthnasol
D	Cymunedau Mwy Diogel		
1	Sicrhau bod y Cyngor yn ystyried ac yn ymateb yn llawn i ofynion y Ddyletswydd Gwrthderfysgaeth ar ôl ei chyhoeddi (disgwylir yn 2022-23). (15495)	Mawrth 2023	Kate Harrop
2	Byddwn yn sicrhau bod y Cyngor yn cyflawni ei ddyletswyddau o ran y Strategaeth Contest bresennol (gwrthderfysgaeth) ac yn ymateb i unrhyw ddyletswyddau wrth iddynt godi. (15494)	Mawrth 2023	Gwyneth Ayers



Cliciwch [yma i gael gweld ein hymrwymadau cynnydd manwl a'n targedau](#) o ran yr amcan hwn.